

کردها و فراندم ۱۲ فروردین ۱۳۵۸ (https://www.radiozameh.com/94492)

بخش دوم

ناصر مهاجر

«رسیدگی فوری به مسئله کردستان» در دستور روز حکومت نبود. مسئله حاد حکومت گران اسلامی، برگزاری همه پرسی درباره نظام آینده کشور بود که در ده فروردین ۱۳۵۸ برگزار می شد.

(https://www.radiozameh.com/u/wp-content/uploads/2013/08/جمهوری-اسلامی.jpg)

متن و صورت بندی پرسشی که در برابر همه ایرانیان بیش از ۱۶ سال قرار گرفت، شکل بلورین خودکامگی بود، انحصار طلبی، بی باوری به کثرت گرایی و انتخاب آزادانه و آگاهانه شهروندان.

پرسش کوتاه بود و پر رنگ و نیرنگ؛ اینگونه: «تغییر رژیم سابق به جمهوری اسلامی که قانون آن از تصویب ملت خواهد گذشت.» دو پاسخ نیز بیش روی دارندگان حق رای گذاشته بودند: آری (با برگ سبز) و نه (با رنگ قرمز).

بسیاری از تشکل های سیاسی کردستان و شماری از مبارزان سرشناس آن دیار، هم آواز و هم آهنگ با جریان های سیاسی چپگرا (سازمان چریک های فدایی خلق ایران، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، جبهه دموکراتیک ملی ایران، اتحاد ملی زنان...) و روشنفکران آزادی خواه (مصطفی رحیمی، محمود عنایت، پرویز اوصیاء، هدایت متین دفتری و...) در انتقاد و اعتراض به آن همه پرسی غیر دموکراتیک برخاستند.

بخش نخست این مقاله را بخوانید:

۲۸ مرداد کردستان (https://www.radiozameh.com/92204)

به مثل شیخ عزالدین حسینی در بیانیه ای اظهار داشت که: «... ضمن تایید اهداف انقلاب راستین ملت شریف ایران و اطمینان راسخ به مبانی و اصول اساسی اسلام، چون محتوای جمهوری اسلامی، مبهم و نامعلوم است و به ویژه از نظر حق تعیین سرنوشت و مسئله خودمختاری کردستان در چارچوب ایران آزاد و حقوق حقه سایر خلق ها، نامشخص می باشد، بنابراین تا زمانی که رسماً جواب قطعی در این مورد از طرف دولت و شورای انقلاب اسلامی ایران اعلام نگردد، شخصاً از شرکت در فرانداد خودداری نموده و مردم نیز با توجه به مسئولیت های ملی و مذهبی خود آزاد و مختارند.» [۱]

سازمان انقلابی زحمتکشان کردستان (کومله) نیز در بخش یایانی بیانیه بلندی اعلام کرد: «تا وقتی که برنامه جمهوری اسلامی صراحتاً خواسته‌های دموکراتیک انقلاب ایران و به خصوص خواستِ روای خلق کرد را مبنی بر خودمختاری کردستان در چارچوب ایران دموکراتیک به رسمیت نشناسد، ما شرکت در فرآیند را بی‌توجهی به خواسته‌های برحق مردم سرتاسر ایران می‌دانیم. بنابراین ما در این فرآیند شرکت نخواهیم کرد.» [۲]

در پی کومله، هفت جمعیت و سازمان سیاسی دیگر کردستان نیز در نشست مشترکی اعلام کردند در فرآیند دهم فروردین شرکت نمی‌کنند: جمعیت دفاع از آزادی و انقلاب کردستان (سنندج)، اتحادیه خواستاران حقوق خلق کرد ایران (مریوان)، جمعیت طرفدار زحمتکشان و دفاع از حقوق ملی خلق کرد (بوکان)، ستاد مشترک نیروهای دموکراتیک (مهاباد)، جمعیت مبارزین راه آزادی و مدافع حقوق ملی خلق کرد (بانه) و جمعیت راه‌هایی زحمتکشان (مهاباد). این جمعیت‌ها بر سرشت غیردموکراتیک فرآیند انگشت گذاشتند و «نامشخص بودن ماهیت و محتوای جمهوری اسلامی، عدم رعایت حق خلق‌ها و مخصوصاً عدم رعایت حق تعیین سرنوشت برای خلق کرد.» [۳]

حزب دموکرات کردستان ایران نیز در بیانیه‌ای که در نهم فروردین انتشار داد، روشن ساخت که در فرآیند شرکت نمی‌کند. این موضع پس از مذاکرات چهل و پنج دقیقه‌ای «رضایت‌بخش» هیئت هشت نفره آن حزب به ریاست دکتر عبدالرحمان قاسملو با آیت‌الله خمینی در هشتم فروردین گرفته شد. حزب دموکرات کردستان ایران خودداری از شرکت در انتخابات را به دلیل «غیر دموکراتیک بودن فرآیند و روشن نبودن محتوای جمهوری اسلامی در زمینه تامین دموکراسی و تامین حقوق خلق‌های ایران» وصف کرد. [۴]

بدین‌سان شمار شایان توجهی از کردهای ایران در فرآیند شرکت نکردند، همچون ترکمن‌ها که آن‌ها نیز در روزهای آغازین سال ۱۳۵۸ آماج تاخت و تاز حاکمان اسلام‌گرا قرار گرفته بودند. واقعیت دوری‌گزینی کردها از صندوق‌های رای را حاکمان به مردم نگفتند. گفتند که «... عناصر ضد انقلابی در چند شهر مانع رای دادن گروهی از مردم شدند... در سقز افراد ضد انقلابی و افرادی از دسته‌های مختلف به یک دبیرستان حمله کرده و یک صندوق رای را که حاوی هزار برگ رای مردم بود، به آتش کشیدند. در مهاباد هم عده‌ای از همین نوع افراد اخلاک‌گر مانع رای دادن مردم و یا حضور مردم در حوزه‌های انقلابی شدند.» [۵] درباره گنبد کاووس هم پراکندند که: «... به علت اینکه افراد اخلاک‌گر و چند ضد انقلابی که از اهالی ترکمن و غیر ترکمن نبودند... تیراندازی می‌کردند، مردم قادر از بیرون آمدن از خانه‌ها و دادن رای نشدند.» [۶]

آنکه اما در پی واقعیت بود می‌توانست در دقیق‌ترین، نترس‌ترین و حرفه‌ای‌ترین روزنامه آن دوران، یعنی آیندگان بخواند که: «به رغم شایعات دیروز سنندج در مورد حمله به حوزه‌ها و نگرانی مردم، تا ظهر جمعه علانته از تشنج در این شهر دیده نشد... هرچند که در سقز بر سر فرآیند میان گروه‌هایی از مردم درگیری پیش آمد... و در بانه علیه مفتی‌زاده راه‌پیمایی شد.» [۷]

از ترکمن صحرا نیز گزارش شد که: «دیروز [دهم فروردین] بسیاری از ترکمن‌ها در مناطق ترکمن‌نشین به عنوان اعتراض به درگیری خونین گنبد کاووس در فرآیند شرکت نکردند.» [۸]

گفتنی است که وزیر کشور، احمد صدر حاج سیدجوادی نیز پس از آگاهی از واقعیت‌ها و جوسازی‌ها به خبرنگاران گفت که «در پخش اخبار حوادث روزهای اخیر بانه و سقز و دیگر شهرهای کردستان از طریق رادیو تلویزیون مبالغه شده است و به علت گزارش‌های نادرستی که به او رسیده بود، مقداری از نوشته‌های روزنامه‌ها نیز اغراق آمیز بوده است.» [۹]

احمد صدر حاج سیدجوادی همچنین اعتراف کرد که «قبل از انجام فرآیند وزارت کشور در مورد نحوه‌ی طرح سئوالات دو طرح به شورای انقلاب تسلیم کرد که متأسفانه هیچ کدام از آن‌ها مورد تصویب شورا واقع نشد. در یکی از طرح‌ها پیشنهاد کرده بودیم که نوشته‌ی اوراق رای‌گیری از شکل مثبت و منفی به جمهوری اسلامی خارج شده و به صورت رای به جمهوری اسلامی یا جمهوری، تغییر پیدا کند. در پیشنهاد دوم ما نظر داده بودیم که سئوالات فرآیند به شکل پاسخگویی به جمهوری اسلامی، یا انواع مختلف جمهوری، از قبیل جمهوری دموکراتیک، جمهوری سوسیالیستی و غیره طرح شود... اگر پیشنهاد ما به مرحله اجرا در می‌آمد، تمام گروه‌ها می‌توانستند در فرآیند شرکت کنند و دیگر فکر نمی‌کنم مسئله‌ی تحریم فرآیند پیش کشیده می‌شد. پس از شرکت تمام گروه‌ها در فرآیند و اعلام نتایج شمارش آراء، ما می‌توانستیم آمار دقیق از تعداد کسانی که در فرآیند شرکت داشته‌اند به دست بیاوریم و بر اساس آن دقیقاً تعیین کنیم که در مجموع چند درصد از شرکت‌کنندگان به جمهوری اسلامی رای داده‌اند...» [۱۰]

چه بسا به دلیل راست‌کرداری و درستی بود که پس از چند هفته احمد صدر حاج سید جوادی از سمت خود کناره گرفت و همچون نخستین وزیر وابسته به نهضت ملی ایران به وزیران مستعفی‌ای پیوست که به جبهه ملی ایران وابسته بودند.

در همین زمینه:

۲۸ مرداد کردستان (<https://www.radiozamaneh.com/92204>)

پی‌نوشت‌ها:

۱- کیهان، ۸ فروردین ۱۳۵۸

۲- کیهان، ۷ فروردین ۱۳۵۸

۳- پیشین

۴- اطلاعات، ۹ فروردین ۱۳۵۸

۵- کیهان، ۱۱ فروردین ۱۳۵۸

۶- پیشین

۷- آیندگان، ۱۱ فروردین ۱۳۵۸

۸- پیشین

۹- کیهان، ۱۱ فروردین

۱۰- کیهان، ۱۱ فروردین

مطلب را به بالاترین بفرستید: <http://balatarin.com/links/submit?phase=2&url=https://www.radiozamaneh.com/94492/&title> کردها و فراندیم ۱۲
فروردین ۱۳۵۸

<https://play.google.com/store/apps/details?>

زمانه همراه شماست
اپلیکیشن اندروید رادیو زمانه

<https://www.radiozamaneh.com>